

dene ud over dens Begrændsning; men det ærede Medlem lægger vel Mærke til, at vi netop ikke formaaede at blive Herrer over Forholdene uden under de Betingelser, som vi nu skulle udvikle. Naar det ærede Medlem gennemgaaer alle de forskjellige Aftikker, der ligge paa Bunden af den fredeelige Tilstand, hvori vi nu befinde os til Europa, saa vil det ærede Medlem see, at vi ikke ere Herrer over Forholdene ud over disse Former. Naar vi først have fyldestgjort de Fordringer, som ligge deri, saa er det muligt, at vi kunne udvikle disse Former i en ganske anden Retning. Ja, jeg vil sige min inderseligste Tanke, skjøndt jeg ikke har Andet for den, end at det er min personlige Overbevisning, og den er: at jeg troer, at vi kunde gøre det strax, men ved Hjælp af Absolutismen; jeg troer, at Absolutismen kunde sætte sig til Herre i samtlige Landsdele og regeringer, som den vilde. Men ville vi have det? Nei, vi takke til, at man gaaer den langsomme og i visse Retninger maa ske usikkerere Veie, i andre Retninger, troer jeg, sikrere, og Ingen griber til dette Middel. Ingen fører dem, som vi her i visse Maader kunne betragte som vore Modstandere, i dette Forlangende, idet vi ere overbeviste om, at det, de saaledes forlange, ikke er til vort Gavn. Dette angaaende den almindelige Stilling. Det ærede Medlem har endnu sagt Noget i denne Anledning, som jeg heller ikke troer var ganske rigtigt og ikke saa ganske berettiget imod os, der see anderledes end han, nemlig: at vi have handlet nødvendigt, idet vi have givet Samstemning til de forskjellige Forholdsregler, som han har sigtet til. Nei, det er visse Medlemmer, der have handlet nødvendigt, siden de saa tydeligt have givet tilkænde, at de vilde noget Andet, og dog have gjort det, de ikke vilde; men vi, som fra første Dæb af have sagt: vi begribe, at den Veie maagaaes, for at naae det Maal, der maagaaes, vi have ikke handlet nødvendigt; og det er Rigsdagen, der har handlet saaledes, men Rigsdagen har ikke handlet nødvendigt. Der findes, som sagt, Medlemmer i Rigsdagen, som have handlet nødvendigt; der findes Medlemmer, som ikke engang have

fundet sig saa godt i Kundgjørelsen af 28de Januar 1852 som det ærede Medlem og taget den for en Plan, der maa ske dog kunde udføres. Nei, der findes Mænd i Rigsdagen, som toge Kundgjørelsen som en Plan, som man vel nødvendigt gik ind paa, men som man haabede aldrig skulde komme til Udførelse. Dette var en skæv Anskuelse, som har forvansket vore Forhold, og som yderligere vil forvanske og vanskeliggjøre dem, ifald man arbejder videre frem derpaa. Disse Anskuelser maa opgives, om vi skulle gaae en rolig Fremtid i Fællesskab imøde, og jeg havde mindst ventet, at de atter skulde vaagne op ved denne Leilighed, hvor det forekommer mig, at de egentlig ikke have Noget at gjøre. Jeg mener ikke, at Kundgjørelsen af 28de Januar 1852 ikke har Noget her at gjøre; men jeg mener, at de forskjellige Skridt og forskellige Beslutninger, som Rigsdagen er kommen til i Fællesskab med Regjeringen, ligge bagved som en afsluttet Sag.

Det ærede Medlem søgte derpaa at bevise af Historien, at en foederativ Forfatning i det Hele taget stiftede Adspaltelse og ikke samlede Staterne til et Hele, og det ærede Medlem hentede sine Beviser langt tilbage. Han sagde: bleve de græske Stater ikke opløste, og laa det ikke deri, at de vare foederative? Jeg spørger ham: havde de græske Stater ikke gennemgaaet en af de største Udviklingsperioder, som Historien har at opvise, og gennemgik de ikke denne udmærkede Udvikling, netop fordi de vare foederative, netop fordi enhver enkelt af dem havde udviklet sig, og, til Trods for deres indre Stridigheder, udviklet sig til et ydre Hele? og gik de til Grunde, fordi de vare foederative? Nei, de gik under, fordi deres Foederation var svag, og fordi de ikke havde udviklet den ved Siden af deres Udvikling i det Hele. Gik ikke det persiske Rige, som det ærede Medlem ikke besyldte for Foederation, gik det ikke ogsaa til Grunde? Gik ikke de meest absolutistiske Stater, som have eksisteret, alle til Grunde? Og hvorved gik de til Grunde? Derved, at Generaler, som vare deres Haandlangere, vorede op i Spidsen for Hærene og affatte Monarkerne, den ene efter den anden, og regjerede hver især